

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Hartfrido, IX. Hvivs Monasterii Abbate, Qvi Præfuit annis duntaxat
duobus, & certis gestis illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Henrij

festum Paschatis celebrandum, propter siccitatem nimiam, qua omnem regionem vehementer afflixat.

DCCCCLXXXII.

Anno sequente, qui Lupoldi abbatis secundus, Otto 6. Iduum Decembris Romam moritur, & in ecclesia S. Petri principis apostolorum honorifice sepelitur. Cui filius eiusdem nominis Otto tertius succedens, imperavit annis ferme 18. Vxorem habuit Mariam regis Arragonie filiam sterilem, unde prolem non suscepit.

Otto Imperator qui huius nominis secundus moritur.

DCCCCLXXXV.

Anno Lupoldi abbatis 3. obiit Warimus archiepiscopus Colonienfis, cui Euergesius successit. Claruit his temporibus Lubentius archiepiscopus Bremensis in Saxonia, ex quo anno 25. strenue.

Otto strenuus.

DCCCCLXXXV.

Oldacus etiam ex monacho Augiensis coenobij post Othuinum episcopus Hildesheimensis factus, circa haec tempora clarus habetur, rexitque commissam sibi diuinitus ecclesiam verbo & exemplo strenue annis 29.

Oldacus.

Claruit his quoque temporibus in Anglia Osbernus monachus Glascouienfis coenobij ordinis nostri, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis celeberrima eruditionis, qui scripsit inter cetera lucubrationum suarum opuscula, vitam S. Dunstani archiepiscopi Cantuariensis. De musica quoque varioque dulci composuit modulamine cantus: sed & alius nostri ordinis monachus coenobij Remensis.

Osbernus monachus dicitur.

Flaaldus nomine haec tempora eruditione sua illustrauit, & multa scripsit. Inter plura vero extat in figne opus, in quo gesta Remensium pontificum ab initio ipsius ciuitatis ortus describit, inserendo vitam seu passiones complurium sanctorum.

Flaaldus monachus Remensis.

Hisdem quoque temporibus apud Moguntiam in coenobio S. Albani martyris nostri ordinis, claruit Theodericus monachus, in diuinis scripturis & secularibus multum eruditus, qui scripsit successiones & gesta Moguntinorum pontificum. In cantica quoque canticorum commentatus est: in Euangelium Ioannis similiter commentaria perpulchra composuit. Sed alia pluraque ingenij sui praecleara posteritati monumenta reliquit, quorum tituli iam memoriae non occurrunt.

Theodericus monachus Moguntinus fuit.

Eodem quoque anno Villigisus archiepiscopus Moguntinensis Ottonem tertium in regem, & post triennium a Gregorio papa 5. Romae in Imperatorem consecratus est. Lotharium regem Francorum Lotharingiam infestantem apud Verdunum superans fugauit, & ad restitutionem omnium abbatum compulit. Claruit etiam circa haec tempora Bruno monachus coenobij S. Viti Gladbacensis nostri ordinis in dicecesi Colonienfi, vir multum studiosus, & tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, qui multa quidem scripsisse dicitur, sed pauca eorum ad notitiam nostram peruenerunt, de quibus alibi fecimus mentionem.

Imperator innotuit. Lotharium regem.

Bruno monachus Gladbacensis.

His etiam temporibus claruit in isto coenobio Hirsangienfi vir nobilis, studiosus, & in omni varietate scripturarum egregie doctus, presbyter & monachus nomine Adelbertus, qui propter vitae meritum & eminentiam, doctrinam & philosophiam opinionis in abbatem Clingenfis monasterij assumptus fuit, qui vtinam huic monasterio praepositus fuisset, forsitan nunquam in tantam desolationem & ruinam cecidisset status coenobij Hirsangienfis, de cuius miseria post pauca dicendi sumus. Praefuit autem monasterio praefato Clingenfi strenue annis multis, verbo & exemplo dignum se obedientemq; Christi vicarium exhibere in omnibus curans. Erat autem in omni Germania nomen eius celebris fama, tum propter scientiam eruditionis, tum etiam propter vitae integritatem. Unde & principes & ecclesiarum pontifices multum in eius consilio pendebant.

Adelbertus abbas in Clingenmünster.

DCCCCLXXXVI.

Anno domini 986. indictione 14. Lupoldus abbas anno suscepti regiminis 4. completo, & tribus mensibus, moritur 8. cal. Decemb. & in ecclesia monasterij S. Aurelij sepelitur, vir quantum ad suam personam optimus, cui nihil dulcius quiete monastica, silentio & contemplatione fuit. Erat tamen circa aliorum coercedenda peccata aliquantulum remissior & ad misericordiam promptior.

Lupoldus abbas moritur.

DE HARTFRIDO, IX. HVIVS MONASTERII ABBATE, QUI PRAEFUIT ANNIS DUNSTAXAT DUOBUS, & CERTIS GESTIS ILLIUS TEMPORIS.

IGITUR mortuo abbate Lupoldo ac tradito more Christianorum ecclesiastica sepultura, monachi huius coenobij pastore destituti, post longas inter se habitos tractatus tandem elegerunt sibi in abbatem Hardfridum monachum, iuuenem quidem in annis,

Hardfridus abbas.

era
o r i ca

Vita Hard-
fridi abba-
tis.

Commen-
datur Zelus
eius pro di-
sciplina.

sed talem prudentia & moribus, de quo spes optimi pastoris non modica haberetur. Ele-
ctus est itaque anno dominicæ natiuitatis 986. eodem die quo Lupoldus decessit 8. cal.
Dec. & præfuit vix duobus annis. Erat autem natione Sueuus, annorum ferme sex & tri-
ginta ætatis; moribus cœnobicis apprime ornatus, in omni eruditione scripturarum
non infime doctus, facie decora, virilique statura proportionabiliter eleuatus, ingenio a-
curus & disertus eloquio, & talis qui facile auditoribus quæ vellet, videretur posse persua-
dere. Et reuera nisi eum immatura mors ante tempus rapuisset è medio, hunc locum ab
extremis periculis & malis, quibus non post multos inuolutus est, Domino adiuuante præ-
seruasse potuisset, quod ex initio regiminis eius quam facile potuit auspiciari. Quam
primum enim sublimatus, in abbatem extitit, totis curauit viribus, vt secundum puritatem
regulæ sanctissimi patris nostri Benedicti, omnes in monasterio viuerent monachi: & si
quem aliter reperisset conuersantem, non sustinuit, sed monitum semel & iterum, nece-
mendatum, durius coram omnibus iuxta normam ordinis punire consuevit. Erne quis
corrigentem posset arguere, in omnibus se irreprehensibilem sectatorem bonorum ope-
rum & viuum exemplar virtutum subiectis studuit exhibere.

DCCCGLXXXVII.

Adelbertus.

Anno eius primo, Otto Imperator tertius Bohemiam cum exercitu valido ingre-
ditur, & duces eius cum vniuersa gente ad deditiōem coegit. Claruit his temporibus
Adelbertus ex monacho Bobiensi nostri ordinis abbas Gēblacensis, præceptor Burchar-
di Wormatiensis doctissimi, postmodum episcopi, vir in diuinis scripturis doctus, & in
secularibus literis valde eruditus, cum adhuc monachus esset in præfatos cœnobio Bo-
biensi publicam monachorum scholam tenuit, ac multos post se discipulos eruditissimos
reliquit. Ingenij quoque sui multas lucubrationes posteritati transmisit.

Engelbertus
monachus
Tremensis.

Floruit etiam his temporibus Engelbertus monachus cœnobij S. Eucharij Treue-
rensis, quod hodie S. Matthiæ apostoli vocabulo nuncupatur, patria Mosellanus, vir in-
decunque exercitatus metro, doctissimus & prosa, qui scripsit inter cætera ingenij præ-
clari opuscula, vitam & passionem duodecim Apostolorum metricè, de musica & de com-
positione monochordi quædam syntagmata composuit, & pleraque alia quæ ad manus
nostras non venerunt. Hic postea in abbatem monasterij, cuius nomen reperire non
potui electus, post annos aliquot in Domino requieuit 12. cal. Martij, sicut in eius Epita-
phio patet subiecto:

Hoc recubas busto semper memorabilis abbas,

Engelbertus ouans spiritus astra colit.

Mensis Martij obiit, his senis ipse calendis,

Construxit templum, quod retinet tumulum.

Pestima-
gna fuit in
Germania.

Anno secundo abbatis Hardfridi maxima pestilentia, fames & mortalitas per totam
Germaniam nimis inualuit, & tanta siccitas, quod pene genus omne frumenti in terram
sati perijt, præ nimia siccitate, quia non habuit humorem, quo crescere potuisset. Interea
dum lues ipsa pestilentia in omni circa regione nimium grassaretur, morereturque mul-
titudine hominum maxima, etiam monasterium S. Aurelij Hirsaugiense nostrum heu cru-
deliter inuasit, & totius destructionis eius, quæ paulo post sequuta est, vt nobis apparet, oc-
casio fuit. Nam in breui tēpore, vt pote quatuor mensium, tam miseranda clade, 60. huius cœ-
nobij monachi cōsumpti sunt, qui omnes in hac pestilentia mortalitate obierunt. Nouissi-
me vero mortuis tot fratribus, cū finis putaretur adesse periculi, pastor oues secutus est.

DCCCCLXXXVIII.

Hardfridus
abbas mori-
tur pestē.

Nam eodem anno, qui fuit dominicæ natiuitatis 988. Hardfridus huius monasterij
abbas nonus, obiit 3. nonarum Decembrium, anno ætatis suæ 38. assumpti vero regiminis
secundo. Post cuius obitum, mox huius monasterij proximæ destructionis semina-
rium proh dolor inextinguibile surrexit. Remanserunt autem defunctis monachi in
hoc superstites 12. in quibus summa constituendi abbatis in locum demortui consistebat.

Remanent
adhuc in
cœnobio mo-
nachi 12.

qui vtinam rebus prudentius consulissent suis, & non per contentiones & schismata
locum Deo consecratum in manus tradidissent exterorum. *Monachorum summa virtus
humilitas, maximumque vitium superbia:* quia dum alter alterum libidine dominandi excel-
lere nititur, monasterium seruorum Dei in foueam dæmonum commutatur. Tale mo-
nasterio huic malum his temporibus post mortem præfati abbatis contigit, quoniam dis-
senso fratrum in electione discordantium illud funditus, vt ita dixerim, destruxit. *Vide
hoc malum huic loco tam celeberrimo, domine Deus, in quo tot sanctissimi viri nomini tuo paulo ante
seruientes tibi placuerunt. Ecce, meliores & qui zelum habebat disciplina regulari, de medio translati
sunt.*

Depletio
calamitatis
huius mo-
nasterij.

qui vtinam rebus prudentius consulissent suis, & non per contentiones & schismata
locum Deo consecratum in manus tradidissent exterorum. *Monachorum summa virtus
humilitas, maximumque vitium superbia:* quia dum alter alterum libidine dominandi excel-
lere nititur, monasterium seruorum Dei in foueam dæmonum commutatur. Tale mo-
nasterio huic malum his temporibus post mortem præfati abbatis contigit, quoniam dis-
senso fratrum in electione discordantium illud funditus, vt ita dixerim, destruxit. *Vide
hoc malum huic loco tam celeberrimo, domine Deus, in quo tot sanctissimi viri nomini tuo paulo ante
seruientes tibi placuerunt. Ecce, meliores & qui zelum habebat disciplina regulari, de medio translati
sunt.*

Henrij

sunt, & remanserunt monachi inutiles, superbi, elati & carnales, vt destruant suis functionibus locum celeberrimum nomini tuo consecratum. Quare hoc ita fieri voluisti, domine Deus, qui in ste iudicas? Nupquid vt preualeant impij, istos consumere voluisti? Absit iudicia tua Domine cernimus, causas ignoramus, nec ad nos attinet causas iudiciorum suorum discutere, quas sine peccato possumus nescire. Immo nomini tuo sanctissimo, quas possumus gratias agimus, qui monasterium istud propter causas ubi notat ita permisisse cadere, vt in statum & conditionem resurgeret meliorem. Nam si velimus monasterium Hirsaugense quod habere cernimus, cum personis, rebus, substantia & adificiis conferre veteri, quod miserabiliter fuisse deplangimus, comparatione preteriti ad presens nullam inueniemus. Tantum enim presens temporis Hirsaugia, vetus illud monasterium cu omnibus conditionibus suis excellit & supergreditur, quantum posterius tempore videtur. Sed historiam debito prosequentes ordine, factum sicut ad nos, veterum testimonia scripturarum perlatum est, fideliter & breuiter exponamus. Nam etsi parum ad adificationem legentium conducere possit, erit tamen eius notitia cunctis, qui simili sorte transigunt vitam, in conuersatione claustrali amulatio non inutilis, qua discant in electionibus abbatum non se, non proprium com modum, sed Dei solius honorem querendum.

Comparatio
veteris mo-
nasterij ad
presens.

Facile au-
sumur ne in
faciendis
erremus.

Handwritten initials

DE CONRADO, X. HVIYS COENOBII ABBATE, QVI PRÆ-
fuit annis fere XII. & dissensione pessima que contigit in electione.

DEFUNCTO siquidem venerabili abbate Hardfrido cum 60. monachis, sicut diximus, de conuentu, duodecim superstites remanserunt: qui post tres ferme menses ad eligendum abbatem in locum vnum conuenerunt corpore, qui tamen mente (vt statim apparebit) longe abinuicem erant separati. Duos enim in dissensione eligentes Conradum, qui munus confirmationis ab episcopo suscepit, & Euerardum profugum, qui monasterium spoliavit, seminarium & materiam destructionis huius loci prohdolor impijs prebuerunt: vna siquidem pars adhaerebat Conrado tanquam legitime & canonice electo, alia Euerhardum verum ac legitimum, secundum primas sanctiones prædicabar esse pastorem. Prævaluit tamen iure Conradus & tanquam à saniore parte fratrum electus, ordinationem à pontifice suscepit. Interea dum Conradus pro munere benedictionis est sollicitus, Euerardus sublati thesauris omnibus, calicibus, crucibus & ornamentis & quicquid subripere potuit cum duobus monachis suæ partis, ad comitem, qui alioquin monasterio iam grauiter erat infensus, petiturus auxilium properauit. Quem ille non solum libenter, sed etiam valde granter suscepit, gauisus (vt postea liquido patuit) occasionem sibi datam, qua bonis monasterij dudum hiantem animum inferret, nunc tandem satiandum. Statim latro possessiones monasterij Deo & sancto Aurelio dudum oblatas à fidelibus Christi, truculentus inuadit, diripit, & in stipendium suis militibus quasi vicissitudine impensis feruitutis distribuens concedit. Inuadit villas, curtes, agros, domos, & quicquid ad monasterij ius pertinere cognouerat, & sub pretextu iustæ defensionis Euerardi (vt ipse dicebat) abbatis, res monasterij paulatim suis vsibus infiscauit. Quem in his omnibus monachi defensorem non habentes, inuocare protectorem potuerunt, cum omnes, aut potentiam comitis vererentur, aut spoliatorum monasterij ducerentur cupiditate? Præterea Euerardus, datus in reprobum sensum, & alienatus mente, ad rapinam milites incitabat, se dicens esse abbatem, sibi licere monasterij sui res cui velie permittere. Interea Conradus abbas, & monachi suæ parti consentientes, contumelias & iniurias quibus opprimebantur, deferebant ad episcopum, auxilium contra insultus tyrannorum postulantes. Sed nihil factum ad restitutionem ablatorum eo tempore constat, sed violentia maior indies crescebat, cum sibi licere à parentibus oblata repetere, iam comes publice fateretur. Beata illi omnis videbatur occasio, qua de spolijs monachorum auaritiâ in quatuordecim annis in multis tribulationibus & miserijs quasi 12. Erat autem natione Francus, humili profapia genitus, & propterea minus idoneus tantis malis totque tyrannis resistere. Vir bonus fuit & simplex, plus ad mysteria religionis tractanda natus, quam monasterium in tantis turbationibus prouide & vtiliter gubernare. Porro pessimus ille apostata Euerardus, cum se minaretur monasterium in manu valida breui intraturum, Conradumque abbatem in carcerem coniecturum, morte præuentur.

al. xvi.

Conradus legitur, con-
tra eum E-
uerardum.

Euerardus
suaratur o-
mnia orna-
menta ec-
clesiæ.
Euerardus
fugit ad Co-
mitem cum
duobus mo-
nachis.
Monasterij
misere spo-
liatur.

Euerardi
credulitas.

Conradi
abbatis ele-
ctio, genâ,
moresq.

DCCCCLXXXIX.

Electus autem fuit anno dominicæ natiuitatis 989. indictione secunda, duodecimo calend. Martij, & præfuit monasterio in multis tribulationibus & miserijs annis quasi 12. Erat autem natione Francus, humili profapia genitus, & propterea minus idoneus tantis malis totque tyrannis resistere. Vir bonus fuit & simplex, plus ad mysteria religionis tractanda natus, quam monasterium in tantis turbationibus prouide & vtiliter gubernare. Porro pessimus ille apostata Euerardus, cum se minaretur monasterium in manu valida breui intraturum, Conradumque abbatem in carcerem coniecturum, morte præuentur.

Euerardus
apostata,
sur & sacri-
legus, mori-
tur.

era
o r i ca